Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
I СУ-7 24/2014
01.04.2014. године
Београд

ПЛАН АКТИВНОСТИ ВРХОВНОГ КАСАЦИНОГ СУДА РАДИ УЈЕДНАЧАВАЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ

I

Врховни касациони суд уједначава праксу судова:

1. Одлучујући о ванредним правним средствима изјављеним у појединачним предметима, по одредбама процесних закона (ЗПП, ЗКП, ЗУС), као што су:

- Изузетна ревизија (члан 395 ЗПП – 2004, 2009, члан 404 ЗПП 2011)
- Ревизија у радним споровима – по посебним одредбама ЗПП - која је увек дозвољена у радностатусним споровима и у споровима из области рада – ако је захтев изражен у новцу преко ревизијског цензуса
- Ревизија дозвољена по посебним прописима (дискриминација, породични спорови)
- Захтев за заштиту законитости (у кривичној материји, у грађанској материји по ЗПП 2004, 2009, и у управним споровима)
- Захтев за преиспитивање правноснажне судске одлуке (у грађанској материји по ЗПП 2011)

2. Заузимањем правних схватања - када постоје ***"дубоке и дугорочне разлике у судској пракси"*** као системски поремећај, који је довео до кршења права на правну сигурност или подрива поверење јавности у правосудни систем (види пресуду Европског суда за људска права *Нејдет и Перихан Шехин против Турске*, *Живић против Србије* и др[1]

[1] Ове пресуде је потребно публиковати у Билтену Врховног касационог суда и објавити на web-сајту Врховног касационог суда, односно пресуду *Шахин против Турске* треба на погодан начин учинити доступном свим судовима

3. Објављивањем одлука донетим у репетитивним предметима

4. Објављивањем утврђених сентенци - нарочито за предмете о којима су се изјашњавала судска одељења због усвајања посебне, односно изузетне ревизије или у којима је поново одлучивано због одлука Уставног суда и Европског суда за људска права, на web-сајту Врховног касационог суда и Билтену судске праксе Врховног касационог суда

Поред наведеног Врховни касациони суд треба да посвети спорним правним питањима два саветовања годишње:

1. Мултидисциплинарно расправљање спорних правних питања, што подразумева:

   - Учешће свих судова републичког ранга, апелационих судова и науке (факултета, института, на основу закључених протокола о сарадњи)
   - Спорна питања имају право да кандидују сви судови
   - Врховни касациони суд одлучује о ком спорном питању ће се конкретно расправљати

2. Судијски дани – Годишње саветовање свих судија

   - Подразумева већи број учесника и тематске расправе по округлим столовима

II

УЈЕДНАЧАВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ – СУДОВИ РЕПУБЛИЧКОГ РАНГА

1. **ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД** – као суд републичког ранга, по Закону о уређењу судова има право да утврђује правне ставове ради јединствене примене закона из надлежности привредних судова, па је неопходно да:

   - донесе годишњи програм активности ради уједначавања судске праксе привредних судова и о овом програму обавести подручне привредне судове и Врховни касациони суд
   - организује годишње саветовање привредних судова ради јединствене примене закона на коме се спорна питања обрађују рефератима и корефератима који се достављају Врховном касационом суду уз позив за учешће на саветовању
   - обавештава Врховни касациони суд о утврђеним ставовима
   - објављује своје одлуке на веб страници суда
   - периодично објављује билтен судске праксе

1. **УПРАВНИ СУД**

   - преко одељења судске праксе усаглашава рад већа Управног суда и стара се о јединственој примени закона разматрањем спорних питања на основу реферата и кореферата на седници свих судија,

- омогућава хоризонталну размену одлука између судија овог суда у седишту и одељењима
- обавештава Врховни касациони суд о спорним питањима
- објављује своје одлуке на веб страници суда
- периодично објављује билтен судске праксе

2. ПРЕКРШАЈНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД

- преко одељења судске праксе усаглашава рад већа Прекршајног апелационог суда и стара се о јединственој примени закона разматрањем спорних питања на основу реферата и кореферата,
- омогућава хоризонталну размену одлука између судија овог суда у седишту и одељењима и између Прекршајног апелационог суда и прекршајних судова
- донеси годишњи програм активности ради уједначавања судске праксе прекршајних судова и о овом програму обавштава подручне прекршајне судове и Врховни касациони суд
- обавештава Врховни касациони суд о спорним питањима
- објављује своје одлуке на веб страници суда
- периодично објављује билтен судске праксе

III

УЈЕДНАЧАВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ – АПЕЛАЦИОНИ СУДОВИ

Апелациони судови по члану 24 Закона о уређењу судова треба да одржавају заједничке седнице. Закон не одређује ни форму нити уређује организацију и начин одлучивања на оваквим седницама. Могуће је због тога одржавати **заједничке седнице у ширем саставу** – нпр. све судије из једне материје, јер је одржавање седница уз учешће свих судија свих апелационих судова непотребно, будући да немају овлашћења да одлучују о појединачним спорним питањима. Одржавање оваквих седница треба везати за материју (грађанску, кривичну...), тему или хитност (по потреби).

Заједничке седнице у ужем саставу (са делегацијама) – треба детаљније уредити Судским пословником, којим треба предвидети и да председници апелационих судова имају обавезу да израде **заједнички годишњи план одржавања ових седница, састав делегација и начин њиховог рада**.

Поступање апелациних судова на овим састанцима требало би уредити тако да се:

- Одржава најмање три седнице годишње, на основу плана одржавања ових седница који доносе председници апелационих судова
- Спорна питања утврђују на основу реферата и кореферата о којима се изјашњавају судије сваког апелационог суда на седницама одељења
- Реферати и кореферати достављају Врховном касационом суду
- Овоме следи заказивање заједничке седнице апелацоних судова у ужем саставу
- Врховни касациони суд се позива на ове седнице

- Привредни апелациони суд се позива на ове седнице
- Расправе на седницама воде се на основу реферата учесника
- Седница доноси закључке, доставља их Врховном касационом суду ради изјашњавања
- Уколико Врховни касационим суд прихвати закључке, о чему обавештава апелационе судове и Привредни апелациони суд - они се објављују на web-сајту Врховног касационог и у публикацијама судова заједно са пратећим материјалима (рефератима)

Уколико Врховни касациони суд не прихвати закључке, то значи да ће у конкретном случају другачије судити, односно да ће утврдити правно схватање о спорном питању и објавити га.

IV

ХОРИЗОНТАЛНО И ВЕРТИКАЛНО УЈЕДНАЧАВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Ово уједначавање судске праксе односи се на објављивање одлука и њихову размену између судова - хоризонтално и вертикално. Размену судских одлука треба омогућити **свим судовима** кроз *интранет*, те развијање *интерфаце*-а за повезивање програма за аутоматско вођење предмета (АВП-а и САПС-а).

Треба успоставити и посебне регистре, дигиталне (електронске) и аналогне (у папиру) за следеће одлуке:

1. Европског суда за људска права
2. Међународних тела за заштиту људских права
3. Уставног суда
4. Међународних тела које надзиру примену Хашких конвенција
5. Врховног касационог суда
6. Апелационих судова
7. Виших судова
8. Одлука било ког суда које је применио неки међународни инструмент
9. Разврстане по гранама права

Потребно је израдити јединствену номенклатуру законских института за хоризонталну и вертикалну размену и претрагу по оваквој бази – која треба да се користи за web-сајт и ЦМС (АВП и САПС).

V

УЈЕДНАЧАВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ – ЕДУКАЦИЈА

Треба развити програм обуке која би обухватила и обезбедила:

1. Хармонизацију са праксом Европског суда за људска права
2. Обраду спорних института по материјама (нпр. радно право, накнада штете, разумни рок)

Мултидисциплинарни приступ

VI

УЈЕДНАЧАВАЊЕ СУДКСЕ ПРАКСЕ – ВИШИ, ПРИВРЕДНИ И ОСНОВНИ СУДОВИ

Ови судови своју праксу би требало да уједначавају уз посредство апелационих судова на следећи начин:

Виши судови:

- Виши судови са територије једне апелације одржавају састанак са својом апелацијом (на састанак делегирају председнике одељења и председнике судске праксе).
- Виши судови кандидују спорно питање и пишу реферат/кореферат који достављају својој апелацији. Овај реферат прослеђује се другим апелационим судовима који поводом тога одржавају састанак са својим вишим подручним судовима
- Заједнички састанци делегација виших судова и апелационих судова одржавају се по програму који усвајају председници апелационих судова.
- О одржавању састанка обавештава се Врховни касациони суд уз доставу материјала
- О закључцима усвојеним на састанку обавештава се Врховни касациони суд, а супсидијерно се примењују правила која важе за заједничке састанке апелационих судова.

Основни и привредни судови:

- Усаглашавају судску праксу у материји извршења
- У ту сврху одржавају састанак једном годишње
- Овај састанак иницира Врховни касациони суд
- Врховни касациони суд анкетира основне и привредне судове о спорним правним питањима
- Врховни касациони суд утврђује листу спорних питања, одређује који ће их судови обрадити, израдити реферат и доставити га Врховном касационом суду
- О рефератима се изјашњава Грађанско одељење Врховног касационог суда
- На једнодневном састанку расправља се о три до четири спорна питања.

VII

АКЦИОНИ ПЛАН

1. **Уједначавање праксе у извршењима – основни и привредни судови**

   Једнодневно саветовање ових судова уз учешће Врховног касационог суда треба организовати ускоро и под окриљем Јединственог програма решавања старих предмета.

   Предлаже се организовање састанка у априлу 2014. уз подршку УСАИД СПП.

2. **Заједнички састанак апелационих судова (са делегацијама - ужи састав) са Врховним касационим судом:**

- Да се председницима судова објасне сви предложени механизми усаглашавања који захтевају учешће и ангажовање апелационих судова.
- Овом састанку би, поред председника апелационих судова, присуствовали и сви судови републичког ранга (Управни, Привредни апелациони и Прекршајни апелациони), као и председници одељења те председници судске праксе из ових судова.
- Резултат овог састанка требало би да буде **нацрт плана** за одржавање заједничких седница судова (у складу са Законом о уређењу судова и Судским пословником) за 2014. годину.

   Предлаже се организовање састанка 27. марта 2014. уз подршку УСАИД СПП.

3. **Тематско саветовање** – у мају/јуну 2014. године о спорним питањима из поједине области

4. Судијски дани – Годишње саветовање судија – саветовање треба проширити тако да обухвати и округле столове чија би тема била уједначавање судске праксе, уз подршку УСАИД СПП, па се предлаже да се трајање саветовања продужи.

ПРЕДСЕДНИК
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
Драгомир Милојевић